

Tulevaisuuden turvemaat

Kansallisen ennallistamissuunnitelman valmistelun sidosryhmäkiertue

Kooste kiertueen tuloksista

Koosteen sisältö

1. Kiertueen yhteenveto
 - Taustaa
 - Kiertueohjelma
 - Yleisimmin kysytyt kysymykset
2. Huolenaiheet ja ratkaisut
3. Paikkakuntakohtaiset koosteet
 - Parkano
 - Siikalatva
 - Suomussalmi
 - Tornio
4. Johtopäätökset ja jatkoaskeleet
 - Top5 turvekiertueen teemaa
 - Fasilitaattorin huomioita tilaisuuksista
 - Näin tulokset huomioidaan jatkovalmistelussa

1. Kiertueen yhteenveto

Taustaa

- » Tulevaisuuden turvemaat –kiertue järjestettiin 28.10.-6.11.2025 osana EU:n ennallistamisasetuksen kansallista toimeenpanoa, johon kuuluu turvemaiden tilan parantaminen.
- » Maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön tahtotilana on löytää turvemaiden ennallistamiseen järkeviä keinoja, ja asetuksen tavoitteet pyritään saavuttamaan siten että samalla varmistetaan kansallinen huoltovarmuus ja aktiivisen ruoantuotannon jatkuvuus.
- » Kiertueella etsittiin vastauksia turvemaiden kestäväälle käytölle ja kerättiin paikallisia näkemyksiä, jotta suunnitelmasta saataisiin toteuttamiskelpoinen ja oikeudenmukainen. Tämä edellyttää aktiivista yhteistyötä maanomistajien, elintarviketeollisuuden ja muiden sidosryhmien kanssa.
- » Kiertueen tavoitteena oli:
 - ideoida ja kehittää paikallisesti hyväksyttäviä toteutusvaihtoehtoja turvemaiden ennallistamiseksi,
 - kuulla ja kartoittaa paikallisia näkemyksiä, huolia ja toiveita ennallistamissuunnitelman valmistelun tueksi,
 - lisätä sidosryhmien ymmärrystä ja vähentää epätietoisuutta liittyen turvemaiden ennallistamistoimiin sekä
 - vahvistaa ennallistamistoimien hyväksyttävyyttä ja luoda rakentavaa keskustelua.

Kiertueohjelma

Parkano

- » 28.10.2025
- » SASKY ammatti-instituutti lisäksi
- » 85 osallistujaa

Siikalatva

- » 30.10.2025
- » Maalaiskartano Pihkala
- » 68 osallistujaa

Suomussalmi

- » 4.11.2025
- » Kiannon kuohut –kylpylähotelli
- » 29 osallistujaa

Tornio

- » 6.11.2025
- » Peräpohjolan opisto
- » 28 osallistujaa

Tilaisuuksien ohjelmarunko muodostui kullakin paikkakunnalla aamupäivän työpajaosiosta ja iltapäivän ratkaisuosiosta.

Tilaisuuksissa kuultiin sekä järjestäjien puheenvuoroja että paikkakuntakohtaisia puheenvuoroja.

- » **Aamupäivän työpajassa** kuultiin, miten turvepeltoja ja turvetuotantoalueita kannattaa ennallistaa ja keskusteltiin, mitä haasteita ja mahdollisuuksia tähän liittyy?
 - Aamupäivän ohjelmasta vastasi maa- ja metsätalousministeriö. Keskustelua fasilitoi MDI yhdessä järjestävien tahojen kanssa.
 - **Tämä kooste on tehty aamupäivän työskentelyn tulosten perusteella.**
- » **Ratkaisujen iltapäivässä** kuultiin miten turvepeltojen käytön muutosta voi rahoittaa ja miten luonnon tilaa parannetaan käytännössä ja keneltä voi kysyä neuvoa.
 - Iltapäivän osiosta vastasi ELY:n valtakunnallinen ilmastoyksikkö.
- » Myös Maaseutuverkosto osallistui kiertueen järjestelyihin.

Yleisimmin kysytyt kysymykset 1/2

Turvemaan ja turvepellon määritelmä

- » Miten turvepelto määritellään ennallistamissuunnitelmassa ja perustuuko se todenmukaiseen kuvaan pellon tosiallisesta tilasta?
- » Mistä viljelijä tietää, ovatko omat pellot määritelmän mukaisia turvepeltoja?
- » Jos lohko ei ole kokonaan turvemaata, niin kuinka suuri osuus siitä pitää olla turvemaata?
- » Voiko pelto olla jo ennallistunut maan painumisen ja ojien madaltumisen johdosta?

Vettäminen ja muut ennallistamistoimet

- » Millainen turvepellon/turvetuotantoalueen pitää olla, jotta voidaan sanoa, että se on vietetty? Ja millaisia niiden pitää olla, jotta voidaan sanoa, että se on ennallistettu? Mihin siis pyritään, mitkä ovat kriteerit?

Mittaustavat ja aineisto

- » Miten turvemaat ja vettämiskelpoiset alueet määritellään ja millä mittauksilla?
- » Kuinka paikkatieto (GTK, MaaTu, LUKE) on tuotettu ja mitä se oikeastaan kertoo?

Ruoantuotanto ja huoltovarmuus

- » Miten varmistetaan etteivät ennallistamissuunnitelman toimet heikennä kotimaista ruoantuotantoa ja huoltovarmuutta?

Rahoitus

- » Mistä ennallistaminen rahoitetaan?
- » Mistä rahat tulevat - onko pois CAP-tuista?
- » Minkälaista korvausmallia tai taloudellista tukea maanomistajille on suunniteltu?

Yleisimmin kysytyt kysymykset 2/2

Turvetuotantoalueiden rooli:

- » Voidaanko entisiä turvetuotantoalueita hyödyntää vettämisessä?

Jo tehdyt toimet

- » Laskentaanko aiemmin tehdyt vettämis- ja ennallistamistoimet mukaan tavoitteisiin?
- » Mistä vuodesta alkaen?
- » Miten jo toimineet viljelijät huomioidaan?

EU- ja kansalliset velvoitteet

- » Tuleeko Suomelle sanktioita, jos tavoitteisiin ei päästä?
- » Miten Suomen tavoitteet ja toimet suhteutuvat muihin EU-maihin?
- » Miten Ruotsi aikoo tämän hoitaa?

Muut vaikutukset

- » Millaisia työllisyysvaikutuksia ennallistamisella on?
- » Miten vettäminen vaikuttaa turvemaiden ilmastovaikutuksiin?

Muut teemat

- » Minkälaiset kytkentäpinnat ennallistamistavoitteilla on METSO- ja Helmi-ohjelmiin?
- » Miten vaikutetaan yksityisten firmojen asenteisiin liittyen turvemaiden merkitykseen?

2. Huolenaiheet ja ratkaisut

Näitä pohdittiin

Turvemaakiertueen aamupäivien työpajaosioissa osallistujat jaettiin pienryhmiin keskustelemaan seuraavista kysymyksistä:

1. Päällimmäiset huolenaiheet

Mitkä ovat suurimmat haasteet turvemaiden ennallistamistoimissa alueellanne?

2. Mahdolliset ratkaisut

Miten lähtisitte ratkaisemaan edellä tunnistettuja haasteita? Mikä tekisi ennallistamistoimista toteutettavia alueellanne?

Seuraavilla sivuilla on esitetty koosteet yleisimmistä huolenaiheista ja ratkaisuista. Kunkin kohdan alle on poimittu kuvaavia sitaatteja työpajoissa käydyistä keskusteluista.

Tyypillisimmät ryhmäkeskusteluissa nousseet huolenaiheet 1/2

Rahoituksen epävarmuus – suurin este ennallistamistoimille, ilman riittäviä tukia maanomistajat eivät lähde mukaan.

- » Rahoitusväline tai porkkana pitää olla sellainen että siihen voi luottaa ja sille on jatkuvuutta (Suomussalmi)
- » Rahoitus: mistä se tulee? Kun olen maan ostanut, en minä niitä ilmaiseksi pois anna. Euroja siihen tarvitaan (Tornio)
- » Kytkökset/vaikutukset CAPIin (Suomussalmi)

Epäluottamus ja tiedon puute – monimutkainen viestintä ja käsitteet heikentävät luottamusta viranomaisiin.

- » Tiedotus, miten saadaan tästä vähemmän suuri mörkö - niin viljelijöille kuin maanomistajille, myös niille, joilla on turvetuotantoalueita. Keneen ottaa yhteyttä, jos haluat jotain tehdä? (Tornio)
- » Ei saa olla ylhäältä saneltua. Esim. turvepellon määritelmä. Paikalliset olosuhteet pitää ottaa huomioon (Parkano)
- » Maatalousalan imagohaitat ja ennallistamisen vaikutukset, ei uskalleta investoida kun ollaan kovassa vastatulessa (Parkano)
- » Kulttuuriperimän vaikutus (soiden raivaaminen muuttunut sankariteosta ei-hyväksyttäväksi)

Oikeudenmukaisuus ja alueelliset erot – huolta herätti, kohdistuvatko toimet tasapuolisesti eri alueille ja viljelijöille.

- » Ruoantuotantoa ei voi keskittää vain etelään. Haavoittuvaista, jos tuotanto keskittynyt (Tornio)
- » Ruuantuotannon (alueellinen) turvaaminen, ennallistaminen on muidenkin kuin viljelijöiden harteilla (Suomussalmi)
- » Vaikutukset kasaantuvat sinne, missä turvemaita on eniten (Parkano)
- » Vaikutukset kohdistuvat nautakarjavaltaisille alueille, joissa turvepellot ovat tärkeitä (Siikalatva)
- » Entä sellaiset tilat, joissa valtaosa pelloista on turvemaita vs. tilat, joissa vain pieni osa on näitä? (Siikalatva)

Tyypillisimmät ryhmäkeskusteluissa nousseet huolenaiheet 2/3

Tukijärjestelmän sekavuus ja hallinnollinen taakka – CAP-, Helmi- ja JTF-tukien monimutkaisuus koettiin ongelmaksi.

- » Tukien pirstaleisuus ja byrokraattisuus. Enemmän olisi seudulla kiinnostusta ennallistamiseen kuin mitä on keinoja ja rahoitusta. (Suomussalmi)
- » Viljelijöillä epätietoisuutta päivämääristä ja ajanjaksoista ja käytöstä, tukiehtojen suhteen, pysyvien nurmien suhteen (Tornio)

Vaikutukset naapurialueille ja ojitussyhteisöt – vettäminen voi kastella naapurien pellot ja aiheuttaa kiistoja.

- » Jos saataisiin rajanaapurit yhtenä isona alueena kiinni vaikkapa kosteikkoon tms., tilusjärjestelyssä voisi olla vaihtoehtona, että joku ottaisi vastuulleen, niin tulisi hoidettua (Suomussalmi)

Maanomistuksen pirstoutuneisuus ja perikunnat – hajautunut omistus ja vuokrasuhteet vaikeuttavat toteutusta.

- » Jos suoallas on laajempi, maanomistajia on paljon. Kaikkien pitäisi olla mukana. Se on ylivoimaisesti isoin ongelma (Suomussalmi)
- » Miten voidaan tavoittaa relevantit maanomistajat? Välillä haastavaa. - Valuma-alueittain osa maanomistajista kiinnostuneita, mutta aina ei ole aina tietoa, mistä voisi saada rahoitusta ennallistamis- / vettämistoimille (Tornio)
- » Perikuntien osalta haaste: yksittäisillä lohkoilla voi olla tosi iso määrä omistajia ja siksi ei mahdollista tehdä toimia tai myydä eteenpäin. "Perinnönjakoon kannustaminen" (Tornio)
- » Ojitussyhteisöt (Siikalatva)

Tyypillisimmät ryhmäkeskusteluissa nousseet huolenaiheet 3/3

Viljelijöiden ikääntyminen ja jaksaminen – epävarmuus tulevaisuudesta lisää henkistä kuormitusta.

- » Maanomistajat ovat ikääntyneitä, eivät välttämättä halua tehdä päätöksiä jälkipolvien osalta (ja jälkipolvet eivät ole vielä kiinnostuneita) (Suomussalmi)

Ruuantuotannon ja huoltovarmuuden uhka – erityisesti karjavaltaisilla alueilla pelättiin tuotannon vähenemistä.

- » Aktiivisesti ruoantuotantoon käytetyt alat säästettävä vettämistoimilta (Suomussalmi)
- » Otettava huomioon tavoitealoissa ruoantuotannon turvaaminen niillä tiloilla, joilla on aktiivista ruoantuotantoa (Suomussalmi)
- » Turvepellot ovat hyviä puskureita kuivien vuosien varalle, vaikeaa nähdä että vetettäisiin (Parkano)

Tietopohjan ja aineistojen luotettavuus – MaaTu-aineisto ja GTK-aineiston vanhentuneisuus herätti epäluottamusta.

- » GTK:n aineisto on ongelmallinen, turvepellon määritelmä pitäisi perustua mittauksiin (Siikalatva)
- » Turvema-aineisto pitäisi saada kaikkien viljelijöiden tietoon (Suomussalmi)
- » Tutkijoiden ja viljelijöiden näkemykset eivät kohtaa (Parkano)

Käytännön haasteet

- » Kumpuilevat maanpinnat, virtaamien tasaus ja tulvat (Parkano)
- » Maiden tasaisuus (Siikalatva)
- » Kokoluokka ja mittakaava: toisaalta uhka (pieni yhden hehtaarin piiperryks), toisaalta mahdollisuus (hehtaarimäärät eivät ole mittakaavassa kovin suuria)
- » Happamat sulfaattimaat, ongelmia erityisesti sateiden jälkeen (Siikalatva)

Muut **huolenaiheet**

- » Kaikuja 90-luvun **Natura-alueiden** perustamisesta, jolloin epäonnistuttiin tiedottamisessa ja osallistamisessa: tuo huolia samankaltaisesta toiminnasta myös tähän työhön
 - Mainittiin sekä Siikalatvalla että Parkanossa
- » Mitä käy peltojen vakuusarvoille? (Siikalatva)
- » Onko Suomen välttämätöntä olla EU:n mallioppilas? (Siikalatva)

Tyypillisimmät ryhmäkeskusteluissa nousseet ratkaisut 1/3

Vapaaehtoisuus ja paikallisuus – ennallistamisen tulee perustua vapaaehtoisuuteen ja alueelliseen suunnitteluun.

- » Tärkeintä, että toimet ovat vapaaehtoisia (Suomussalmi)
- » Pitäisi saada viesti läpi, että turvataan ruoantuotanto, vapaaehtoisuus, muuten tulee vastarintaa. Ihmiset jotka on valmiiksi väsyneitä, ei kuule sitä niin, vaan tulkitsee että on jotain pahaa kuitenkin (Tornio)
- » Tärkeää huomioida viestintäkanavat; merkityksellistä mistä viesti tulee

Selkeä ja kaksisuuntainen viestintä – tarvitaan ymmärrettävää viestintää ja alueellisia avainhenkilöitä.

- » Tiedottaminen tärkeää: joku koottu paikka kaikelle tiedolle olisi hyvä, myös laajalle yleisölle ja erilaisille maanomistajille (Suomussalmi)
- » Kuntaviranomaiset kouluttavat viljelijöitä, viranomaisina voimme viedä tietoa eteenpäin. Voisi jakaa tietoa viljelijöille, mitä jo tehdään, voitaisiinko jakaa myös tietoa vaikkapa kosteikoista (Tornio)
- » Viljelijäklubien hyödyntäminen (Tornio)

Rahoitusmallien kehittäminen – ehdotettiin hiili- ja luontoarvokauppoja, verohelpotuksia ja korvaavia maita.

- » Luontoarvokaupalla saataisiin yrityksetkin mukaan (Suomussalmi)
 - Tähän huomio Suomussalmelta: yleishyödyllisellä rahoituksella tuotettu hanke rajaa pois yritysten mahdollisuuden käyttää ”lopputuotetta” kaupallisesti (esim järjestää jahtimatkoja)
- » Luonnonarvohehtaari ja ekologinen kompensatio (luonnonsuojelulaki ja valmis virkakoneisto tukisivat) – viljelijä voisi myydä kompensatioalueita yrityksille (Parkano)
- » Elinkeinotakuu ennallistettaville pelloille: tilalle uutta maata tai reilu korvaus (Parkano)
- » Säätiöt voivat ostaa alueita ja ennallistaa, jo ennestään aktiivisten kotimaisten ja ulkomaisten järjestötoimijoiden hyödyntäminen (Siikalatva)

Tyypillisimmät ryhmäkeskusteluissa nousseet ratkaisut 2/3

Yhteistyö ja koordinointi – valuma-aluekohtainen yhteistyö ja maanvaihto nähtiin tarpeellisiksi.

- » Pitäisi ajatella valuma-alueittain ja kaikki valuma-alueen maaomistajat pitäisi saada mukaan (Siikalatva)
- » Alueellinen koordinaatio auttamaan suunnittelussa, ettei naapurissa vetetä ja toisessa raivata uutta peltoa (Suomussalmi)
- » Yhteenliittymät, joissa viljelijät suhteutuisivat myönteisesti (Parkano)
- » Olemassa olevien kontaktien hyödyntäminen ja suorat yhteydenotot viljelijöihin (maaseutuviranomaiset, Leader, MTK jne.)

Käytännönläheiset ratkaisut viljelijöille – yksinkertaiset hakumenettelyt ja riskittömät kannustimet.

- » Raha on hyvä motivaattori: rahoituksen ehdoista muodostuu himmeli, tuottajan hallinnollinen taakka pitää pienentyä. Myöskään seuranta ei saa olla liian työllistävää viljelijälle: avaimet käteen -tyyppisiä ratkaisuja eli pyritään tekemään viljelijälle mahdollisimman helppoa (Tornio)
- » Suometsät ojitettiin tilojen yhteistyönä avaimet käteen -periaatteella 60–70-luvuilla. [...] Nyt pitäisi tulla seuraava pyrähdys: pitäisi olla resurssia, että halukkuusjärjestyksessä maanomistajille tehdään kokonaissuunnitelmia ja osana tätä vettäminen (Suomussalmi)
- » Säättösalaoituksen tukeminen ja salaojien korjausvelan taittaminen (Parkano)
- » Yhden palvelun luukku
- » Esimerkkiä Kipsi-hankkeesta, jossa mukaan lähteminen oli maanomistajalle helppoa ja yhteydenotto selkeää (Parkano)

Tyypillisimmät ryhmäkeskusteluissa nousseet ratkaisut 3/3

Heikkotuottoisten ja käytöstä poistuneiden maiden hyödyntäminen – ennallistaminen tulisi kohdentaa joutomaille.

- » Käytöstä jo poistuneet turvemaat, jopa 20 vuotta sitten poistuneet: on ojitettu turvemaita joissa ei ole ollut päätä eikä häntää. Niitä kannattaa ennallistaa (Suomussalmi)
- » Karujen alueiden peltoheitot voisivat soveltua, jolloin viljelijän talous ei kärsisi (Parkano)
- » ”Hömppäheinä” halutaan pois – kukaan ei sen sijaan ole vettämässä kunnon peltoja (Parkano)
- » Hellävarainen ennallistamistyö entisillä turvetuotantoalueilla tukee myös esim. linnustoa (Tornio)

Suunnittelijoiden, asiantuntijoiden ja tiedon lisääminen – resurssipula kosteikkosuunnittelijoista tunnistettiin

- » Ennallistamiseen alueelliset koordinaattorit, jotka huolehtivat tiedonkulusta ja yhteensovittamisesta (Suomussalmi)
- » Kartoitetaan hyviä kaivurikuskeja (Suomussalmi)
- » Karttatiedot metatietoineen nähtäville, vaikka keskeneräisinä ja kommentointimahdollisuudella (Siikalatva)
- » Viljelijän ottaman viljavuusnäytteen hyödyntäminen arviointiperusteena (Siikalatva)

Yritysten ja markkinoiden rooli – yritykset, kuten meijerit, voivat edistää vastuullista toimintaa.

- » Yritykset voisivat ennallistaa ja vettää alueita ja saada imagohyötyä. Maanomistaja voisi laittaa johonkin järjestelmään ehdolle vetettävän maa-alueen ja yritykset voisivat ottaa yhteyttä maanomistaan (Suomussalmi)
- » Ennallistamiseen tarvitaan ulkopuolista rahaa: hiilimarkkina (Parkano)
- » Elintarviketeollisuuden vastuullisuustavoitteiden valuminen tiloille – olisi syytä synkronoida hallinnon kanssa (Siikalatva)

Muut ratkaisut

- » Kytkökset koulutukseen ja opetukseen: voidaanko esimerkiksi metsätalousinsinööreille ja muille luonnonvara-alan ammattilaisille antaa ennallistamisen täydennyskoulutusta
 - Myös olemassa olevat oppilaitosten pilotit, joihin viljelijöiden on mahdollista käydä tutustumassa
- » Tuuli- ja aurinkovoiman yhdistäminen viljelyyn, datakeskusalueiden hyödyntäminen/velvoitteet (Parkano ja Siikalatva)
- » Peltopankkipilotti / vaihtomaapankki / maanvaihtopankki
 - Maanomistajille voi antaa maita muualta, mikäli eivät haluaisi ennallistaa omia maitaan ja muut ympäriltä haluavat (Parkano)
 - Turvemaan voisi vaihtaa osuuteen valtion yhteismetsästä? (Parkano)
- » Sellaisten toimien edistäminen, joka hyödyntää kaikkia tavoitteita: ilmasto, vesiensuojelu, luonnon monimuotoisuus (Siikalatva)
- » Päästökauppa, sertifioinnin laatiminen (Suomussalmi)

3. Paikkakuntakohtaiset koosteet

Parkano

Parkanon ohjelma

Aamupäivän työpaja

- » Avaussanat, kansliapäällikkö **Pekka Pesonen**, maa- ja metsätalousministeriö
- » Kaupungin tervehdys, kaupunginvaltuuston pj. **Tapio Ristamäki**
- » Miten EU:n ennallistamisasetus vaikuttaa turvemaiden käyttöön? erityisasiantuntija **Tuuli Orasmaa**, maa- ja metsätalousministeriö
- » Maanomistajan kokemukset ennallistamistoimista, **Harri Karvanen**, Isonniemenkeitaan kosteikko
- » Ryhmäkeskustelu, fasilitaattorina **Vera Järvenreuna**, MDI

Ratkaisujen iltapäivä

- » Tilaisuuden avaus. Miksi turvepelloilla on väliä? **Antti Miettinen**, ELY-keskusten valtakunnallinen ilmastoyksikkö
- » Alueellinen puheenvuoro: Miksi turvepelloilla on väliä alueen tulevaisuudelle? Alueen edustaja
- » Ilmastokosteikkojen perustamistapoja, **Juha Siekkinen**, Kosteikkomaailma
- » Tee se näin – uusi tietopaketti ilmastokosteikoista, Antti Miettinen, ELY-keskusten valtakunnallinen ilmastoyksikkö
- » Elintarviketeollisuuden näkökulmia turvepeltokeskusteluun, **Mari Raininko**, Elintarviketeollisuusliitto ry
- » Maanomistajille uutta satoa hiilensidonnasta ja luontoarvoista, **Lauri Jyllilä**, Maanvaalija Oy
- » Turvemaiden ennallistaminen osana Valion vastuullisuustyötä, **Tuuli Hakala**, Valio Oyj

Parkanon erityispiirteet ja painopisteet

Huolia ja haasteita

- » Epäluuloisuus ennallistamisprosessia ja ministeriöitä kohtaan ja tieteellisen pohjan kyseenalaistaminen
- » Pohdinnat aluetaloudellisista vaikutuksista
- » Mitä tapahtuu sen jälkeen, kun ennallistaminen on tehty? Onko prosessi mahdollista peruuttaa tarvittaessa?
- » Maanomistajien hajanaisuus ja sosiaalisen hyväksynnän puute – ”ei haluta vettä naapurin maita”

Ratkaisuja ja oivalluksia

- » Vapaaehtoisuus ja reilu korvaus keskeisiä hyväksynnän ja luottamuksen rakentamisessa
- » Yhden luukun periaate ja selkeä viestintä sidosryhmille
- » Tilusjärjestelyt ja maanvaihto apuna vettämiskelpoisen alan hankkimisessa

Siiikalatva

Siikalatvan ohjelma

Aamupäivän työpaja

- » Avaussanat, kunnanjohtaja **Pekka Iivari**, Siikalatva
- » Miten EU:n ennallistamisasetus vaikuttaa turvemaiden käyttöön? erityisasiantuntija **Tuuli Orasmaa**, maa- ja metsätalousministeriö
- » Kokemuksia ennallistamistoimista, maanmittausinsinööri **Merja Ojanperä**, Siikajoen kunta, Hangasnevan kosteikko
- » Ryhmäkeskustelu, fasilitaattorina **Vera Järvenreuna**, MDI

Ratkaisujen iltapäivä

- » Tilaisuuden avaus. Miksi turvepelloilla on väliä Pohjois-Pohjanmaalla? **Antti Miettinen**, ELY-keskusten valtakunnallinen ilmastoyksikkö
- » Alueellinen puheenvuoro: Miksi turvepelloilla on väliä alueen tulevaisuudelle? Alueen edustaja
- » Ilmastokosteikkojen perustamistapoja, **Juha Siekkinen**, Kosteikkomaailma
- » Tee se näin – uusi tietopaketti ilmastokosteikoista, Antti Miettinen, ELY-keskusten valtakunnallinen ilmastoyksikkö
- » Mitä ovat vapaaehtoiset hiilimarkkinat ja mitä niistä on hyvä tietää, **Pentti Linnamaa**, ELY-keskusten valtakunnallinen ilmastoyksikkö

Siikalatvan erityispiirteet ja painopisteet

Huolia ja haasteita

- » Paljon kysymyksiä turvamaiden määrittelystä (40 cm vai 60 cm) ja tavoite-pinta-aloista
- » Rahoituksen epävarmuus, instrumenttien monimutkaisuus
- » Tiedon puute ja pelko ylhäältä ohjauksesta
- » Ojitusyhteisöjen ja naapureiden väliset ristiriidat vettämisen vaikutuksista
- » Huoli ruoantuotannon ja huoltovarmuuden turvaamisesta karjavaltaisella alueella

Ratkaisuja ja oivalluksia

- » Vapaaehtoisuus ja reilu korvaus ennallistamisesta keskeisiä hyväksyttävyyden kannalta
- » Selkeä ja vaiheittainen viestintä: Vipuun tulevat aineistot esiteltävä rauhassa ja ymmärrettävästi
- » Valuma-aluekohtainen suunnittelu ja yhteistyö maanomistajien kesken

Suomussalmi

Suomussalmen ohjelma

Aamupäivän työpaja

- » Kunnan tervehdys
kunnanjohtaja **Erno Heikkinen**,
Suomussalmi
- » Miten EU:n ennallistamisasetus vaikuttaa
turvemaiden käyttöön? erityisasiantuntija
Tuuli Orasmaa, maa- ja
metsätalousministeriö
- » Maanomistajan kokemukset
ennallistamistoimista
Esa Kumpulainen, Risusuon kosteikko
- » Ryhmäkeskustelu, fasilitaattorina **Vera
Järvenreuna**, MDI

Ratkaisujen iltapäivä

- » Tilaisuuden avaus. Miksi turvepelloilla on väliä Kainuussa? **Antti Miettinen**, ELY-keskusten valtakunnallinen ilmastoyksikkö
- » Alueellinen puheenvuoro: Miksi turvepelloilla on väliä alueen
tulevaisuudelle? Alueen edustaja
- » Kustannustehokkaita kosteikkoratkaisuja – esimerkkinä
Risusuon kosteikko, **Holtti Hakonen**, SOTKA-kosteikot, Suomen
riistakeskus
- » Risusuon toinen syntytarina, **Esa Kumpulainen**, Risusuon
kosteikon maanomistaja
- » Tee se näin – uusi tietopaketti ilmastokosteikoista, **Antti Miettinen**, ELY-keskusten valtakunnallinen ilmastoyksikkö
- » Mitä ovat vapaaehtoiset hiilimarkkinat ja mitä niistä on hyvä
tietää, **Pentti Linnamaa**, ELY-keskusten valtakunnallinen
ilmastoyksikkö
- » Markkinoilta vauhtia ennallistamiseen, Valion edustaja, Valio Oyj
- » Elintarviketeollisuuden näkökulmia turvepeltokeskusteluun,
Mari Raininko, Elintarviketeollisuusliitto ry

Suomussalmen painopisteet ja erityispiirteet

Huolia ja haasteita

- » Ennallistamisen suhde metsiin ja metsätalouteen:
 - ”Jos vetetään, miten vaikuttaa metsämaihin? Metsät täällä tärkeitä”
 - ”Voisiko ”pakottaa” yksi maanomistaja vettämiseen, jos muut maanomistajat suostuu vettämiseen? Joo sopisi, mutta sitten alue pitäisi lunastaa. Tai esimerkiksi vaihtomaiden kautta eli valtio antaisi jostain metsämaata tilalle. Ei välttämättä pelkkä korvaus riitä, vaan se on parempi jos saa metsämaata tilalle”

Ratkaisuja ja oivalluksia

- » Käytännönläheinen ja ratkaisukeskeinen asenna
 - Avaimet käteen –periaate toteutuksessa
 - Vaihtomaamenettely, korvaavaa maata ennallistetun tilalle
 - Konkreettiset esimerkit ennallistamiskohteiksi
 - Vanhoja riistapeltoja, vettyneitä lohkoja, käytöstä poistuneita alueita: miten nämä voisi hyödyntää

Tornio

Tornion ohjelma

Aamupäivän työpaja

- » Avaussanat, kaupungin tervehdys tekninen johtaja **Markus Kannala**, Tornio
- » Miten EU:n ennallistamisasetus vaikuttaa turvemaiden käyttöön? erityisasiantuntija **Tuuli Orasmaa**, maa- ja metsätalousministeriö
- » Maanomistajan kokemukset ennallistamistoimista **Heikki Laitila**, Leväjängän kosteikko
- » Ryhmäkeskustelu, fasilitaattorina **Vera Järvenreuna**, MDI

Ratkaisujen iltapäivä

- » Tilaisuuden avaus. Miksi turvepelloilla on väliä Lapissa? **Antti Miettinen**, ELY-keskusten valtakunnallinen ilmastoyksikkö
- » Alueellinen puheenvuoro: Miksi turvepelloilla on väliä alueen tulevaisuudelle? Alueen edustaja
- » Kustannustehokkaita kosteikkoratkaisuja, **Holtti Hakonen**, SOTKA-kosteikot, Suomen riistakeskus
- » Tee se näin – uusi tietopaketti ilmastokosteikoista, Antti Miettinen, ELY-keskusten valtakunnallinen ilmastoyksikkö
- » Mitä ovat vapaaehtoiset hiilimarkkinat ja mitä niistä on hyvä tietää, **Pentti Linnamaa**, ELY-keskusten valtakunnallinen ilmastoyksikkö
- » Kannattavampaa ruoka- ja elintarviketuotantoa ilmastoviisailla käytännöillä, **Ari-Pekka Juuso**, Oulun Maa- ja kotitalousnaiset/ProAgria Pohjois-Suomi
- » Markkinoilta vauhtia ennallistamiseen, **Virpi Kling**, Valio Oyj

Tornion painopisteet ja erityispiirteet

Huolia ja haasteita

- » Kysymykset turvamaiden määrittelystä ja aineistojen luotettavuudesta
- » Rahoituksen saamisen ongelmat
- » Vapaaehtoisuuden ja oikeudenmukaisuuden tasapaino
- » Yhteistyön ja tarvittavien tahojen tavoittamisen vaikeus pirstoutuneessa maanomistuksessa
- » Huoli ruoantuotannon turvaamisesta ja paikallisesta toimeentulosta
- » Ilmastonmuutoksen vaikutukset pohjoisessa voimakkaimpia
- » Vuokrapeltojen saatavuus aktiiviviljelijöiden käyttöön

Ratkaisuja ja oivalluksia

- » Avaimet käteen -malli ennallistamiseen
- » Koulutusta ja lisää suunnitteluvoimaa (kosteikkosuunnittelijat)
 - Tunnistettiin erilaisia alueen tahoja, joilla asiantuntemusta: Oulun maa- ja kotitalousnaiset, Louen oppilaitos, tiedottamista varten viljelijäklubin Teams-kokoukset
- » Rahoitusta myös CAPin ulkopuolelta: hiilimarkkinat, yritykset, kompensatiot
- » *Vapaaehtoisuus, oikeudenmukaisuus ja ruoantuotannon turvaaminen ohjenuorina*

4. Johtopäätökset ja jatkoaskeleet

Top5 turvekiertueen teemaa

1. **Hehtaarit ja cm-määrät.** Ennallistamisen vaikutuksista ja yksityiskohtaisista ratkaisuksista voidaan keskustella vasta, kun turvemaiden määritelmä ja sitä kautta määrät ovat selvillä.
2. **"Money, euro & cash".** Ei oikeudenmukaisuutta ilman taloudellista kompensatiota ja viljelijöiden elinkeinon turvaamista.
3. **Alueellinen oikeudenmukaisuus.** Ennallistamistavoitteet vaikuttavat eniten turvemaavoittoisilla alueilla, mutta nekin ovat erilaisia keskenään. Eroavaisuudet on huomioitava, jotta suunnitelma kohtelee alueita mahdollisimman oikeudenmukaisesti.
4. **Huoltovarmuuden ja ruoantuotannon turvaaminen** on oltava lähtökohta.
5. **Luottamuksen vahvistaminen** ja ennallistamiseen liittyvien ennakokuluulojen kitkeminen on tie eteenpäin. Laadukasta, monikanavaista viestintää ja resursseja neuvontaan, innostavaa yhteistyötä sekä avointa tietopohjaa.

Fasilitaattorin huomioita tilaisuuksista

Turvemaakiertueen aamupäivien työpajaosion fasilitoineen MDI:n kootut huomiot:

- » Kysyntää osallistamiselle ennallistamissuunnitelman valmistelussa ja oli ja jalkautuminen maakuntiin turvemaateeman äärellä oli välttämätöntä. Osallistajat kiittelivät mahdollisuutta saada vastauksia kysymyksiinsä ja tuoda näkemyksiään esiin.
- » Turvemaakiertueella onnistuttiin saavuttamaan työpajalle asetettuja tavoitteita, kuten sidosryhmien ymmärryksen vahvistaminen, paikallisten näkemysten kerääminen ja sidosryhmien välisen vuorovaikutuksen lisääminen.
- » Osallistuminen oli aktiivista ja aihe herätti runsaasti keskustelua. Pienryhmissä olisi usein riittänyt juteltavaa pidemmäksikin aikaa kuin ryhmätyösessiolle varatulle 45 minuutille. Osallistamiselle olisi voitu varata pidempikin aika.
- » Osallistujamäärät olivat suuria etenkin Parkanossa ja Siikalatvalla. Kiertueen ennakkoviestintä vaikutti onnistuneen; sillä oli tavoitettu hyvin viljelijöitä, maanomistajia sekä muita alan asiantuntijoita. Silti osa osallistujista koki, että tilaisuudesta oli vaikeaa saada tietoa.
- » Kaikissa neljässä tilaisuudessa onnistuttiin luomaan luottamuksellinen ilmapiiri ja rakentavaa keskustelua. Selkeät alustuspuheenvuorot tukivat tätä, vaikka kaikkiin kysymyksiin ei vielä tässä vaiheessa ollut vastauksia. Vaikka aihe oli haastava ja osallistujilla erilaisia näkemyksiä, ryhmäkeskustelut sujuivat pääosin hyvässä hengessä kaikkia tasapuolisesti kuullen.

Jatkovalmistelussa pyritään kiinnittämään huomiota erityisesti seuraaviin seikkoihin:

- **Viestintään** tulee panostaa valmistelun edetessä ja myös suunnitelman valmistuttua. Erityisesti viljelijöille ja maanomistajille on oltava tietoa helposti saatavilla mm. turvepellon määritelmästä, turvepeltojen vettämiskelpoisuudesta, suunnitelluista toimenpiteistä ja rahoitusmahdollisuuksista.
- **Turvepellon määritelmää koskeva viestintä** on erityisen tärkeää sekä valmistelun aikana että sen jälkeen, kun määritelmä on päätetty.
- **Vettämistoimeksi** ehdotettiin mm. säätösaloitusta ja jo valmiiksi märkien ja huonosti kuivana pysyvien turvepeltojen laskemista vettämistavoitteeseen. Näiden soveltuvuutta vettämistoimiksi tarkastellaan.
- **Ennallistamistoimeksi** ehdotettiin mm. lyhytkiertoisien bioenergian kasvatusta ja metsitystä. Näiden soveltuvuutta ennallistamistoimiksi tarkastellaan.
- Sidosryhmät laajasti halusivat laskea mukaan **ennen asetuksen voimaan astumista tehtyjä vettämistoimia**. Tämä on linjassa teemaryhmän alustavan näkemyksen kanssa. Keskustelua jatketaan siitä, kuinka kauan aikaa sitten tehdyt toimet voitaisiin laskea mukaan.
- **Rahoitusmahdollisuuksia** edelleen selvitetään. Jatketaan eri toimijoiden yhteistyöllä **luonnonarvomarkkinoihin** liittyvää kehitystyötä.
- Selvitetään, millaisia mahdollisuuksia olisi vettää **valtion omistamia turvetuotantoalueita**.
- Sidosryhmät pitivät hyvänä ideaa **avaimet käteen -mallista** (ns. kosteikkoluotsi), jossa jokin toimija tekisi maanomistajan puolesta vettämiseen liittyvän hankkeen hallinnoinnin, esim. etsii kosteikkosuunnittelijan, kilpailuttaa urakoitsijan, hoitaa luvitukset, hakee rahoituksen, yms. Jatketaan keskustelua tämän mallin toteuttamismahdollisuuksista.
- Sidosryhmät pitivät hyvänä ideaa **vaihtomaapankista**, eli maanomistaja luovuttaisi valtiolle maata ennallistettavaksi ja valtio tarjoaisi vaihtomaata tilalle ns. Vaihtomaapankista. Jatketaan tämän mallin selvittämistä.
- Erityisesti Suomussalmella nousi esiin **hylättyjen ja ruoantuotannosta poistuvien turvepeltojen** vettäminen. Jatketaan selvittämistä, miten näitä alueita voitaisiin saada vettämistoimien piiriin.

Palaute tilaisuuksista

- » Tilaisuuksien jälkeen kerättiin kirjallista palautetta, jota annettiin noin 60 kappaletta.
- » Palaute oli pääosin positiivista, mutta osa jäi kaipaamaan esimerkiksi enemmän aikaa keskustelulle ja tarkempia vastauksia joihinkin keskeneneräisiin kysymyksiin. Viestinnässä nähtiin kehitettävää.
- » Jatkuva kritiikki ja haaste: **Miten tavoittaa ja saada paikalle enemmän viljelijöitä?**
- » Kiitosta saivat mm. Tilaisuuksien tunnelma, mahdollisuus vaikuttaa valmisteluun, ryhmäkeskusteluosuudet sekä informatiiviset ja käytännönläheiset asiantuntijapuheenvuorot.
 - *"Kiitos hyvästä tilaisuudesta. Hienoa, että on annettu mahdollisuus päästä kuulemaan ja toivottavasti myös vaikuttamaan."*
 - *"Hyvin organisoitu tilaisuus. Ryhmäkeskustelut ja käytännön esimerkit olivat antoisia. Paljon tuli tietoa ja jäi myös kysymyksiä ilmaan. Tuli luottavainen tunne, että osaavaa ja fiksua porukkaa on tekemässä kansallista ennallistamissuunnitelmaa. Kiitos!"*
 - *"Vaikka järjestäjä "viranomainen", niin tilaisuus oli mahtavan avoin ja keveä."*
 - *"Tulin kuulluksi. Sain vastauksia kysymyksiini. Tieto siitä, että asia on valmistelussa eikä kaikkiin asioihin ole valmista vastausta, oli hyvä tieto. Jään mielenkiinnolla seuraamaan."*

Oli ilo!

mdi.fi

@MDIfriends

Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI

MDI

Part of FCG.